

Bachrovna

Bachrovna dnes, foto J. Vyšín

Nelze projít Dubicí a zapomenout na vilu, známou pod názvem Bachrovna, která vešla do obecného povědomí díky událostem o Krvavém Božím těle roku 1889. Jde o jednu z nejstarších dochovaných budov v Kladně, která byla postavena v polovině padesátých let 19. století, konkrétně v letech 1850-1854 jako soukromá stavba podle návrhu neznámého architekta. Roku 1860 dům zakoupila Pražská železářská společnost a udělala z něj služební vilu ředitelů kladenských dolů. V roce 1887 byla stavba stavebně rozšířena o věž a druhé patro, to vše ve stylu anglického romantismu. Do poloviny devadesátých let byly v přízemí apartmány centrálního ředitele Pražské železářské společnosti Karla Wittgensteina a v patře byl byt ředitele dolů Gottfrieda Bachera. Podle něj dostala také vila, jinak oficiálně nazývaná Panský dům, zlidovělé jméno Bachrovna.

Gotfried Bacher byl schopný technik a důsledný racionalizátor, který byl v Kladně velice neoblíbený. Po hrubém potlačení hornické stávký v roce 1889 se stal nenáviděným. Po slavnosti Božího těla 20. června 1889 pobouřený dav obklopil vilu. Výstražné výstřely strážníků zasáhly na protějším Martově poli tři děti, které svým zraněním podlehly. Událostem Krvavého Božího těla věnovala spisovatelka Marie Majerová román Siréna, podle kterého byl natočen stejnojmenný film oceněný roku 1946 v Benátkách Zlatým lvem.

Svůj specifický charakter si vila zachovala do konce roku 1945. Potom byl objekt využíván jako nájemní dům pro administrativní činnost. V roce 1967 byla vila prohlášena za kulturní památku. V roce 1975 zde založily Poldi Spojené ocelárny, zásluhou tehdejšího ředitele ing. Miroslava Dlouhého, muzeum Poldi SONP. Prostory byly přestavěny na expozici a výstavní sály, kde se návštěvníci mohli seznámit nejen s historií závodu, ale i tehdejší výrobní činností.

Po politických změnách na konci osmdesátých let minulého století zakoupily v roce 1995 budovu Strojírny Poldi s. r. o., které se staly provozovatelem muzea, věnovaného vývoji kladenského hutnictví a s ním spojeného strojírenství. Ředitelem se zde stal Mgr. Jiří Kovařík, historik, publicista a spisovatel. Toto Muzeum Strojíren Poldi bylo zrušeno v roce 2006. V domě jsou dnes kanceláře. Na dvoře zatím ještě zůstalo technologické zařízení, bývalé exponáty muzea. Je zde Thomasův konvertor z roku 1928 a další exponáty týkající se hutnické činnosti.

Před Bachrovnu je umístěn pomník Obětem fašismu. Na pískovcové desce jsou dvě pamětní desky z černého mramoru, oddělené od sebe obdélníkovým pískovcovým reliéfem. Na něm je znázorněna žena, sklánějící se nad umírajícím mužem. Na vrchní desce jsou jména dvaceti osmi obětí a na dolní desce třiceti čtyř obětí.

Poblíž stojí také pomník obětem druhé světové války z řad kladenských hutníků autora Jiřího Bradáčka z roku 1982. Na nízkém kamenném soklu stojí pískovcová socha dělníka v placaté čepici s pozdviženou pravou rukou, zařatou v pěst. Muž, podklesávající v kolenou, se levou rukou drží za zranění na pravé straně hrudníku.

Na soklu je nápis:

KLADENSKÝM HUTNÍKŮM
OBĚTEM
DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Na závěr připojuji tradičně několik vizitek:

Gottfried Bacher, foto: Archiv SVMK

1838 v Mühlbachu v Solnohradsku. Svou dráhu dolech na měď a smaragdy. Po studiích v Banské Stiavnici byl zaměstnán v dolech ve Štýrsku. V šedesátých letech devatenáctého století pracuje jako báňský inženýr v Zagorje. Tam se také oženil se Slovinkou Ivankou Tančarovou. V roce 1873 mu Pražská železářská společnost nabídla místo ředitele svých dolů po Janu Waniovi. Zde zůstal plných dvacet čtyři let, tedy až do své smrti v roce 1897. Měl dvě dcery a náboženským vyznáním byl katolík. Byl také vynikajícím důlním

odborníkem a autor, z technického hlediska zajímavých, pojednání. Měl pověst cynického, sebevědomého a krutého člověka, který sám o sobě prohlašoval, že má srdce železné a prsa ocelová. Za jeho éry byl vyhlouben v roce 1877 důl Mayrau a v roce 1890 důl Max. Naopak zastaveny byly doly Layer, František a Amalie. Zakoupeny byly doly Schöeller a Jan. Po Janu Waniovi, který byl spíše rutinovaným praktikem, přišel do Kladna zkušený a erudovaný odborník, který nebyl spokojen s technickým stavem, s nímž se zde setkal. Zavedl technické změny a tvrdě racionalizoval veškerou práci. Proti dělníkům zasahoval velice tvrdě a nekompromisně. To mu na oblibě samozřejmě nepřidalo. Po potlačení velké stávky v roce 1889, při průvodu Božího těla, vyústila nenávist proti řediteli dolů Pražské železářské společnosti Gottfriedovi Bacherovi v útok na jeho vilu, zvanou obecně Bachrovna, jejíž zařízení bylo zničeno a vyrabováno. Přivolaní četníci do davu vystřelili. To zaplatily životem tři děti. Rozvášněný dav tehdy zvládla až přivolaná vojenská pomoc z Prahy. Tato událost vstoupila do našich dějin pod názvem „Krvavé Boží tělo“. Gottfrid Bacher si postavil novou vilu na protější straně silnice a pokračoval ve své funkci ředitele dolů Pražské železářské společnosti až do své smrti v roce 1897.

Miloslav Dlouhý, foto: Archiv SVMK

...l v České Třebové. Po absolvování Vysoké školy ...pil do Spojených oceláren národní podnik Kladno. Zde působil v celé řadě funkcí, např. směnový mistr, vedoucí provozu

Thomasovy ocelárny apod. Od roku 1970 byl ředitelem hutí Koněv a od 1. března 1974 ředitelem celých SONP. V roce 1986 se stal generálním ředitelem VHJ HŽ, později Generálního ředitelství hutnictví a železa. Po roce 1989 se stal expertem Generálního ředitelství hutnictví a železa pro Poldi. Vzhledem k zdravotnímu stavu a rozpuštění Generálního ředitelství byl nakonec zaměstnán v ubytovnách Poldi, kde zůstal až do svého odchodu do starobního důchodu v roce 1991. Zemřel 16. března 1992.

Jiří Kovařík, foto: J. Vyšín

KOVAŘÍK JIŘÍ MGR.

Narodil se 15. července 1950 v Praze. Absolvoval obor vodní stavby na průmyslové škole stavební. V roce 1974 ukončil studia oboru historie a francouzštiny na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 1975 byl historikem Okresního muzea v Kladně. V roce 1977 se stal ředitelem muzea Poldi, dnes Strojírny Poldi v Kladně. Zajímá se o genealogii, heraldiku a militária. Je autorem odborných článků a publikací z historie Kladenska. Napsal také trilogii o životě Napoleona Bonaparte.

Vila byla postavena jako soukromá stavba ve stylu anglického romantizmu v letech 1850-1854 s oficiálním názvem Panský dům. V polovině 19. století odkoupila dům Vojtěšská huť a ten se tak stal majetkem Pražské železářské společnosti. V osmdesátých letech 19. století v něm žil ředitel dolů této společnosti Gottfried Bacher¹ s rodinou. Po roce 1945 sloužil objekt jako administrativní budova. V roce 1975 tam bylo zřízeno za tehdejšího ředitele Poldi ing. Miloslava Dlouhého² podnikové muzeum. V roce 1995 odkoupila muzeum nástupnická firma Strojírny Poldi, o jedenáct let později bylo muzeum vystěhováno do areálu závodu a objekt byl prodán do soukromých rukou.

Jaroslav Vykouk

¹ *Gottfried Bacher (*7. 11. 1838 Mühlbach †1897 Nouzov u Kladna), svou dráhu započal v rakouských dolech na měď a smaragdy. Po studiích v Banské Štiavnici byl zaměstnán v dolech ve Štýrsku, v šedesátých letech 19. století pracoval jako báňský inženýr v Zagorje, kde se oženil se Slovinkou Ivankou Tančarovou. V roce 1873 mu Pražská železářská společnost nabídla místo ředitele svých dolů po Janu Waniovi. Nepokoje při slavnosti Božího těla, v roce 1889 vyústily v útok na Bacherovu vilu, jejíž zařízení bylo zničeno a vyrabováno. Střelba četníků do davu si vyžádala tři dětské. Rozvášněný dav tehdy zvládla až přivolaná vojenská pomoc z Prahy. Tato událost vstoupila do dějin Kladna pod názvem Krvavé Boží tělo a stala se i námětem románu Marie Majerové Siréna.*

² *Miloslav Dlouhý (* 14. 9. 1931 Česká Třebová), po absolvování Vysoké školy báňské v Ostravě nastoupil do SONP Kladno, kde působil v řadě funkcí, např. směnový mistr, vedoucí provozu Thomasovy ocelárny. Od roku 1970 byl ředitelem huti Koněv a od 1. března 1974 ředitelem celých SONP. V roce 1986 se stal generálním ředitelem VHJ HŽ, později Generálního ředitelství hutnictví a železa. Po roce 1989 se stal expertem Generálního ředitelství hutnictví a železa pro Poldi. Do starobního důchodu odešel v roce 1991.*

Železorzudný důl na Krušné hoře ve 20. století

část 1. období let 1900 – 1945

V čísle 3 Hornického zpravodaje z roku 2012 byl uveřejněn příspěvek k historii těžby železné rudy na dole Krušná Hora v Otročiněvsi v 17. až 19. století. V závěru byly uvedeny hlavní důvody, které vedly v 80. letech 19. století k postupnému omezování a nakonec k úplnému zastavení provozu obou krušnohorských dolů. Připomeňme si krátce situaci, v jaké probíhala těžba na komorních a křivoklátských dolech v druhé polovině 19. století.

Státní důl těžil v západní polovině ložiska rudy pro vysoké pece v Karlově huti, Františkově a částečně Holoubkově a Strašicích. V roce 1860 se začal naplňovat požadavek Dvorské komory na ukončení účasti státu v železářském podnikání v Barrandienu a jako první bylo prodáno komorní panství Králův Dvůr s Karlovou hutí Emilu Egonovi z Fürstenberků, mladšímu bratruv majitele významných křivoklátských železáren a dolů Maxmiliána Egona, ale důl na Krušné hoře zůstal v majetku zbirožského panství. Od roku 1866 se jednalo o prodeji celého zbirožského panství, k němuž došlo o dva roky později a konečným majitelem se stal německý podnikatel Dr. Bethel Henry Strousberg za 9,4 mil. zlatých. V jeho velkorysých plánech na výstavbu velkého železářského a strojírenského kombinátu hrál důl Krušná Hora významnou roli jako hlavní surovinová základna. Jak již bylo podrobněji uvedeno v prvním příspěvku, celý projekt se z řady příčin zhroutil (hluboká hospodářská krize, přírodní katastrofy na Zbirožsku v letech 1872 až 1873 a nevhodně zvolená technologie zpracování fosfornatých rud Bessemerovou metodou) a 28. října 1875 byl na Strousbergův majetek vyhlášen konkurz (190 věřitelů se přihlásilo o téměř 11 mil. zlatých a 347 osob o 74 mil. marek), ale úpadek byl ukončen narovnáním až v roce 1878. Hutě a doly byly prodány družstvu Merores a Maxovi Hopfengärtnerovi za 200 tis. zlatých a panství Zbiroh,

Mirošov a Osek knížeti Colloredo-Mansfeldovi za 3,350 mil. zlatých. Max Hopfengärtner postupně zastavil provoz všech vysokých pecí až na pec č. 2 ve Strašicích, omezil těžbu železné rudy na Krušné hoře a v roce 1881 ji zcela zastavil. Svislá jáma a všechna díla ústící na povrch, s výjimkou dědičné štoly Josef, byla zasypana a důl opuštěn. Na povrchu zůstal pouze objekt bývalého horního úřadu královského panství.

Fürstenberský důl ve východní části ložiska měl poněkud jiný osud: postupně se zvyšovala těžba (7500 t v roce 1850) v souvislosti s nárůstem výroby surového železa a litiny v Nové huti po přestavbě vysoké pece na vysokopecní čtyřče podle návrhu novojáchymovského ředitele Antonína Mayera, a to nejdříve na 10 000 tun a po dokončení výstavby koksové vysoké pece skotského typu v nově budované Karlo-Emilově huti v Králově Dvoře (první v českých zemích podle projektu Ing. Dušánka) na 20 000 až 25 200 tun v roce 1869. V tomto roce pracovalo na dole 206 zaměstnanců. Hospodářská krize 70. let a vysoké finanční ztráty, způsobené nápravou škod po povodních na všech objektech závodů v Novém Jáchymově, Rostokách a Staré a Nové huti, zpozdily sice dostavbu druhé vysoké pece, ale plán na koncentraci výroby železa a výstavba nové velké slévárny v Karlo-Emilově huti pokračovaly. Postupně se opouštěly výroby v dřevouhelných pecích – v roce 1875 Karlova huť, 1876 Nová huť (po 360 letech) a 29. června 1877 Nový Jáchymov. Těžba na dole Krušná Hora přirozeně poklesla, v letech 1871 až 1879 se vytěžilo pouze 51 500 tun a vsázka do vysokých pecí se nahradila zvyšujícími se dodávkami rudy (chamozitu) z fürstenberských ložisek, objevených v roce 1845 Františkem Herdou v okolí Nučic (lokalita Vinice a Krahulov) v objemu 116 000 tun ve stejném období.

Z hlediska dalšího vývoje je ovšem důležitější zápas o možnost zpracovat barrandienské fosfornaté rudy na ocel a nahradit tak již nevyhovující výrobu v pudlovacích pecích. Šlo o získání licence na výrobu ocele podle

anglického patentu S. G. Thomase. Tento zápas Fürstenberkové při jednání v Německu prohráli a licenci získala Teplická válcovna (ředitel Carl Wittgenstein). Fürstenberkové na tuto situaci reagovali nabídkou prodeje veškerého důlního a hutního majetku, což bylo uskutečněno 11. září roku 1880 a stvrzeno smlouvou s vídeňskou kreditní bankou na 2 240 000 zlatých. Pro řízení všech převzatých závodů a provozů banka ustavila novou společnost s názvem Česká montánní společnost - dříve Knížecí fürstenberské montánní závody. Dovoz rudy z Krušné Hory dále klesal, v průměru bylo dodáváno méně než 3 000 tun ročně a veškerá činnost na dole se definitivně zastavila v roce 1889. Přístupné zůstaly obě dědičné těžní štoly (Josef v Novém Jáchymově a v roce 1860 dokončená štola František), ostatní díla byla zasypána. Na občasnou údržbu obou štol České montánní společnosti (dále jen ČMS) vyčlenila malou skupinu bývalých havířů.

Dostali jsme se na začátek 20. století. Skončilo slavné období výroby železa v dřevouhelných pecích v Barrandienu, opravdu slavné, vždyť v polovině 18. století se zde vyrábělo 86 % a o století později stále ještě více než 35 % českého železa. Vyhasly všechny z kdysi 30 vysokých pecí komorních, šlechtických nebo městských železáren, zastavila se práce na 90 místech, kde se dobývala krevetová ruda včetně velkých lokalit, jako byla oblast Klabavy, Radče, Březiny nebo obou dolů na Krušné hoře. Vyrůstly dva mohutné hutní podniky: ČMS v bývalé fürstenberské Karlo-Emilově huti v Králově Dvoře, kterou ale od roku 1884 vlastnila skupina kolem Teplické válcovny, a Pražská železářská společnost (dále jen PŽS) na Kladně. Těžba na všech částech nučického chamozitového ložiska a ve vápencových lomech v okolí se rychle zvyšovala. Ruda se do vysokých pecí dodávala převážně pražená. V roce 1900 se vedení obou podniků dohodlo na společném řízení těžby rudy a vápenců a pro ředitelství vyčlenilo novou budovu správy dolů PŽS v Nučicích. Prvním ředitelem byl jmenován Ing. Petr Götz. V té době se po posouzení životnosti nučických ložisek (mezi

roky 1860 až 1907 se zde vytěžilo víc než 12 mil. tun rudy) začalo vážně uvažovat o obnovení těžby na Krušné hoře a hledalo se optimální řešení dopravy. Pro případnou realizaci dopravy visutou lanovkou byl již v roce 1907 odkoupen od správy fürstenberského panství na Křivoklátě potřebný pozemek 8157 m² za 10 591 zl. Situace dospěla k fúzi obou hutních podniků. Bylo o ni požádáno 3. 11. 1904, ale ústřední vláda o ní rozhodla až v roce 1909. Vznikl tak mohutný průmyslový komplex s 10 vysokými pecemi, válcovny, slévárnami, strojírenskou výrobou a dostatečnou surovinovou základnou. V témže roce se rozhodlo o obnovení těžby na krušnohorském ložisku a zároveň byla u vídeňské firmy Pohlíg objednána výroba a stavba visuté lanovky z dolu do huti v Králově Dvoře.

V roce 1910 se začalo s obnovou důlního provozu a ze starých rudných zásob pobozy odvezly na nádraží v Nové huti (dnes Nižboru) 3135 tun rudy pro Vojtěšskou huť v Kladně. Současně byla k ruční těžbě upravena štola František a v roce 1911 zahájena těžba z pracovišť v tzv. Josefském ložisku nad úrovní štoly, opuštěných v 80. letech 19. století. Osádka tvořilo 6 skupin lamačů a 6 odbíhačů. Doprava ve více než 700 m dlouhé štole byla velmi obtížná, počítalo se s výkonem 6 vozů po 1 tuně na odbíhače a směnu a bylo proto zřejmé, že řešením může být pouze nová dopravní cesta z hlubších pater, tedy jáma.

Prvního listopadu 1911 se závodním dolu stal Ing. Jiří Schistek, pravděpodobně absolvent leobenské hornické akademie, a důl byl zařazen pod č. VIII do organizace nučického revíru. Kancelář dolu byla provizorně umístěna v Hudlicích v domě č. 158. Při rozhodování o rozložení příštích povrchových objektů dolu se posuzovala jednak vhodnost místa pro vratnou stanici visuté lanovky, a především množství zásob rudy ve známé části ložiska. Pro dopravu rudy z dolu byla zvolena varianta těžby nekonečným lanem v úklonné jámě, ražené z úrovně příštího závodu na horizont štoly František (označený jako 1. patro). Pro novou jámu byl

objednán ve Škodových závodech v Plzni speciální těžní stroj – chapadlový kotouč podle návrhu Ing. Karlíka z Kladna.

Ing Jiří Schistek, první závodní dolu (1911 - 1921)

Rok 1912 byl rokem zahájení výstavby povrchových zařízení dolu. Jako první se stavěly betonové zásobníky rudy jako příprava pro dopravu lanovkou, a dále byl výškově upravován terén před jámou pro stavbu provizorní dřevěné úpravny rudy (drcení, třídění a ruční přebírání) a pomocné provozy. V tomto roce došlo i k převzetí bývalých státních dolových měr od Maxe Hopfengärtnera a tím i k převzetí štolu Josef bývalého státního dolu přejmenované pro rozlišení na štolu Zdenko. Na krátké období byla obnovena těžba štolou Josef v Novém Jáchymově (po 23 letech) a celková výroba se i přes problémy s dopravou ve štolách zvýšila na 18 500 tun. Na konci roku 1912 pracovalo na závodě 199 zaměstnanců.

Štola August, 10. patro, vlevo Alois Bláha, důlní měřič a autor 135 snímků z let 1911 až 1932

V roce 1913 se začalo současně z povrchu i z prvního patra dolu s ražbou jámy pod úklonem $13^{\circ}30'$. Na prvním patře byly zahájeny práce na ražbě hlavní otvirkové směrné chodby, příštího hlavního těžního patra západním směrem pod ložiskovými bloky, které dostaly jména Bezejmenný, Výstavní a Vojtěšský a jejich příprava k těžbě systémem svázných (úklonných děl v ložisku s brzdícím bubnem, klecí pro 1 vůz a protiváhou). Pro zabezpečení požadovaného objemu těžby rudy v období před zahájením těžby úklonnou jámou byly na úrovni úpravný rudy založeny dvě štoly - štola August do tzv. Františko-Josefského ložiska a štola Elsa do ložiska jižního křídla. Z Plzně byl na závod dodán stroj pro úklonnou jámu a dokončily se měřické a vytyčovací práce pro visutou lanovku.

Období let 1914 až 1918 silně poznamenala 1. světová válka, především odchod většiny mladých horníků i Ing. Schistka do války. Správu závodu

převzal Ing. Oczko převelený z dolu č. VII ve Zdicích (PŽS převzala dolové míry a majetek dolu Hrouda ve Zdicích od firmy C. T. Petzold v roce 1912 a v letech 1912 až 1913 postavila do železáren v Králově Dvoře visutou lanovku pro dopravu praženého chamozitu). Doplnění stavu pracovníků třemi desítkami ruských zajatců v roce 1915 nebylo dostatečné, což mělo vliv, kromě stagnace těžby, i na ostatní práce pod zemí (ražba jámy a přípravná díla k těžbě) i na povrchu. Přesto se podařilo uvést do provozu úpravnu rudy v nové zděné hale (bylo přijato prvních 5 žen na ruční přebírání rudy), přenést výrobu stlačeného vzduchu kompresory, poháněnými 2 lokomobily Wolf a Lanz od ústí štoly František na závod, začít s vyzdíváním jámy a uvést do provozu 7 svážných pro dopravu rudy z porubů na hlavní těžní patro. Nedostatek dělníků pro dopravu byl vyřešen spuštěním koní, pro které se na hlavním patře vybudovaly prostorné stáje - koně zde zůstali až do počátku 30. let, kdy je nahradily těžké bateriové lokomotivy Siemens. V roce 1915 byla zprovozněna i visutá lanová dráha do železáren a tím skončila staletí trvající doprava rudy povozy (často i jako plnění robotních povinností). Od roku 1916 došlo k definitivní úpravě číslování pater (správně ovšem mezipater) dolu tak, jak to bylo zavedeno na všech dolech PŽS: 1. patrem se stala mezitím doražená Barborská štola, štola Zdenko se stala 6. patrem, štola Josef v Novém Jáchymově 14. patrem, jáma Vilém a obě uvedené štoly byly na úrovni 10. patra a hlavním těžním patrem (dosud to bylo patro č. 1) se stalo 24. patro.

Rok 1918 byl poznamenán zvýšenou činností: v únoru se započalo se stavbou budovy pro kanceláře správy dolu, dokončena byla ještě v témže roce. V únoru byla rovněž zahájena montáž těžního stroje pro dokončovanou úklonou jámu. Nejdůležitější změnou byla výstavba vnější přípojky elektrického proudu z Králova Dvora a strojovny s rozvodnou 5000/500 V. 27. dubna 1918 byl závod připojen na síť a tímto dnem se ukončil provoz obou parních lokomobily.

Skončila 1. světová válka a vojáci se postupně vraceli domů, bohužel ne všichni. Vrátil se ředitel Ing. Schistek a v listopadu nastoupil Ing. Ludvík Temmel. Zajatci a jejich maďarští strážci byli předáni k repatriaci. Skončilo tím i období, kdy všichni zaměstnanci dolu byli postaveni pod vojenské zákony a každý kázeňský přestupek se trestal podle vojenských řádů. Byly zrušeny 11hodinové směny, dodržované po celou dobu války, a teprve 15. května 1919 byla pro veškerý styk s ředitelstvím v Nučicích zavedena čeština jako úřední jazyk.

Dvacátá léta v novém státě zahájila dostavba některých povrchových objektů, např. strojozny s rozvodnou a kompresorovny, ale především obnovení těžby v důlních mírách bývalého státního dolu na 6. patře štolý Zdenko a zavedení dopravy ze štolý na závod parní lokomotivou. V říjnu roku 1920 byla zahájena těžba na laně v hlavní těžní jámě, nazvané Vilém, a tím definitivně skončila ruční doprava ve všech štolách (kolaudace dopravy v jámě a těžního stroje proběhla až 26. dubna 1921). Velmi záhy se ale projevil důsledky základní koncepce, s kterou byl provoz dolu v roce 1909 obnovován, to znamená vyrovnávat konjunkturální výkyvy v produkci obou železáren a doplňovat nedostatek rudy ve vsázce, zajišťované převážně těžbou chamozitu v Nučicích a nově též v Chrustenicích. Zatímco těžba na těchto dolech při poklesu výroby železa nanejvýš stagnovala, odbyt rudy z Krušné Hory byl silně omezován, v roce 1922 prakticky zastaven a došlo k propouštění: stav dělníků se ze 479 v roce 1920 snížil v roce 1922 na 47, stav technických pracovníků klesl na necelou polovinu. Teprve v roce 1924 se těžba vrátila na úroveň roku 1920 (vyrobilo se a lanovkou expedovalo 64 909 tun upravené rudy) a potom se požadavky na dodávky naopak rychle zvyšovaly až na 205 000 tun v roce 1928. Takové množství nemohla těžba z dolu po jejím přerušeni zabezpečit a bylo proto nutno přistoupit k těžbě rudy ze zásob na povrchu. Ke spolupráci byl přizván stavitel Spousta s cca 120 zaměstnanci (později přibyli ještě zaměstnanci stavitele Šebíka ze Zdic), kteří prováděli opětovné třídění rudy

na vhodnou kusovost ze zásob uložených z předcházející těžby na samostatném rudném odvalu. K tomu je nutno připomenout, že ruční přebírání rudy na přebíracích pásech se provádělo jak pro odstranění hlušin, tak k vytřídění méně kvalitní rudy s proplásky, a to pro požadované udržení kvality dodávané rudy do hutí na úrovni minimálně 33 % Fe. Kromě toho se v dole při využití velkých mocností ložiska v dobývaných blocích severního křídla a tzv. uzávěru krušnohorské synklinály dobývala pouze část mocnosti od nadloží a polovina mocnosti s méně kvalitní rudou zůstala nedotčena. Nejvyššího stavu osazenstva bylo dosaženo v roce 1928, a to 616 dělníků vlastních a 228 dělníků obou stavitelů, 32 středních techniků a 9 úředníků. Průměrná denní těžba se pohybovala z dolu ve výši 1000 tun a 800 tun se vytřídilo na povrchu. Závodním ředitelem se po odchodu Ing. Schistka v roce 1921 stal na plných 20 let do roku 1941 Ing. Vladimír Soukup. V květnu 1924 byla zahájena stavba nové třídírny rudy, montáž technologického zařízení firmou Breifeld a Daněk ze Slaného začala až v roce 1928 (2 čelistové drtiče, korečkový výtah, třídící zařízení typu Seltner a ocelové přebírací pásy).

Svážná z dolů XII a XIV na závod

Od poloviny 20. let se pozornost vedení dolu soustředila na možnost využití i jižního křídla krušnohorského ložiska. V roce 1927 byly současně prováděny otvírkové práce na tzv. Hudlickém hloubení a v nejzápadnější části ložiska průzkumnou jámou Gabriela, u které byl vybudován definitivní objekt rozvodny a kompresorovny s přípojkou elektrického proudu vrchním vedením ze závodu. Zatímco Gabriela nepřinesla očekávané výsledky (ložisko zde bylo vyvlečeno po mohutné poruše) a provoz byl ukončen, výsledky průzkumu v uvedeném hloubení vedly v roce 1928 k rozhodnutí o výstavbě dvou těžebních závodů s jámami č. XII a XIV. Pro dopravu vozů z úrovně obou dolů na úpravnu rudy na závodě byla vybudována mohutná svážná s brzdícím bubnem na vysokém zděném podstavci a horizontální dopravu k této svážné (na počátku až z dolu Gabriela ve vzdálenosti 3,5 km) obstarávala lokomotiva Krupp, dodaná na závod v roce 1925, která v té době nahradila parní lokomotivu na trati ke štole Zdenko; zde byla vystřídána lokomotivou typu Gebus.

Nastupující hospodářská krize 30. let se nevyhnula ani Krušné Hoře. V prosinci roku 1929 přestali pracovat zaměstnanci obou stavitelů, ale stagnace v hutích měla za následek ještě další snižování výroby v roce 1930 na polovinu předcházejícího roku (187 854 na 91 447 tun). Přesto práce v dole pokračovaly: na 6. patře štoly Zdenko bylo založeno I. anenské hloubení a tím se poprvé otevřely zásoby rudy v této části ložiska pod úrovní štolového horizontu, a dále byla zahájena ražba II. úklonné jámy z 24. na 32. patro, které se v budoucnosti mělo stát dalším těžním patrem. Dne 31. dubna 1931 báňský úřad zkolaudoval dopravu elektrickými lokomotivami Siemens na 24. patře a koně opustili po více než 10 letech důl. 11. února 1932 se zahájila těžba dokončenou II. jámou a do provozu byl uveden hlavní ventilátor u ústí štoly Zdenko, čímž se zajistilo dostatečné větrání dolu. V průběhu roku 1931 byl převeden na závody PŽS v Kladně a Nučicích větší počet horníků a současně se dále propouštělo, takže na konci roku byl tento stav: 193 dělníků, 17 středních techniků

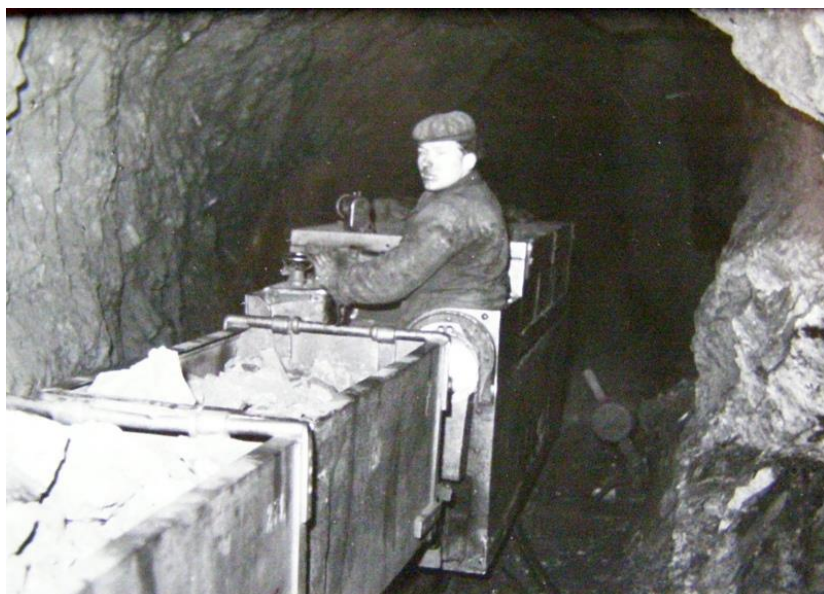
a mistrů, 2 úředníci a 2 báňští inženýři. V roce 1933 se již pouze udržoval nejnужnější rozsah důlních chodeb a pracovišť a na tyto práce zůstalo na závodě jen 5 dřevěských part: ze stavu 62 dělníků pracovala vždy polovina 14 dní v měsíci a druhou část měsíce měla neplacenou dovolenou.

Od roku 1936 nastalo oživení v hutích v důsledku vysokých požadavků zbrojního průmyslu, a proto se vrátili horníci z Kladna i Nučic a pokračoval nábor nových pracovníků. Těžba se rychle obnovovala a v roce 1939 byla již překročena dosavadní nejvyšší výroba z roku 1928, a to ve výši 291 498 tun a pouze z dolu. Po výstavbě Hornického domu v roce 1935 byly v bezprostřední blízkosti závodu postaveny do roku 1940 čtyři obytné patrové domy jako pohotovostní sídliště pro rychlý zásah v případě vážné události.

Rokem 1939 končí období tzv. první republiky, které bylo v dlouhodobé historii těžby železné rudy na Krušné hoře poznamenáno výraznými změnami, dvěma obdobími úplného zastavení práce, propouštěním zaměstnanců nebo urychleným doplňováním stavu a samozřejmě z toho vyplývajícími obtížemi při řízení provozu dolu. Stěžejní události období od roku 1911 do roku 1931 zachytil báňský měřič Alois Bláha na více než 100 fotografických deskách, které autor dal k dispozici při 20. výročí zastavení těžby v roce 1967 a jež se zčásti využily pro vydání vzpomínkové publikace v roce 1987. Padesát sedm fotografií formátu 15 x 18 cm z této sbírky obdrželo Národní technické muzeum v Praze, kde jsou uloženy pro případné další využití; asi 90 ks fotografií menšího formátu je na Obecním úřadě v Otročíněvsi. Celá sbírka desek je připravována k předání do Státního okresního archivu v Berouně.

Období německé okupace se vyznačuje nedostatkem písemných zpráv o životě na závodě nebo v rodinách horníků v dědinách v okolí závodu. Těžba postupně klesala tak, jak byli horníci převáděni do jiných podniků, nejčastěji do královodvorských železáren. V roce 1940 se vytěžilo 316 187 tun

rudy, uprostřed války v roce 1943 již jen 130 999 tun a v roce 1945 pouze 66 609 tun. Tomu odpovídal i pokles stavu zaměstnanců dolu: v roce 1940 na závodě pracovalo 763 a v roce ukončení války pouze 364 zaměstnanců.

Vozy s rudou za lokomotivou Siemens na hlavním těžním patře

Od roku 1939 se začalo s průzkumnými pracemi (vrty a štoly) v okolí Krušné Hory: na Petrovce u Kublova, pod Hudlicemi a u Zahořan. Byly zahájeny práce na úpravě cesty z Otročiněvsi na závod a do Nového Jáchymova na normální silniční komunikaci; první úsek k Hornickému domu byl dokončen v roce 1942, druhý pro nedostatek lidí až po válce. Od listopadu 1940 platilo nařízení vyřizovat veškerou korespondenci s báňským ředitelstvím v Nučicích a s ostatními úředními místy pouze v německém jazyce. V roce 1941 nastoupil po Ing. Soukupovi jako ředitel Ing. Antonín Maul ze Zdic a v témže roce se začalo pracovat na prodloužení II. jámy z 32. na 40. patro

s jámovou tůňí na 43. patře. Z překopu, vyraženého na 40. patře do jižního křídla ložiska, byla vrty zjištěna poloha dna krušnohorské synklinály a navrtáno téměř vodorovně uložené zrudnění o mocnosti 11,98 m ve vzdálenosti 41,55 m a mocnosti 10 m ve vzdálenosti 63,5 m. V překopu byla obdobně jako na 24. patře nafárána hlavní východo-západní porucha, tzv. Pražský zlom, podle něžž bylo jižní křídlo ložiska vysunuto a jeho nejvyšší polohy (stejně jako u nučických ložisek) ztraceno odplavením. V roce 1942 byla zahájena stavba dvou hal určených pro technologická zařízení nové třídírny rudy.

V letech 1943 a 1944 postavila firma Krupp v Králově Dvoře první 60metrovou rotační pec pro zpracování chudých kyselých Fe rud podle německého vynálezu Dr. Johannsena, určenou speciálně pro využití dosud téměř neprodejné drobné rudy o velikosti do 25 mm z Krušné Hory. Podle projektu mohla tato pec ročně zpracovat při plném provozu cca 100 tisíc tun této rudy, což by mělo velký vliv na další provoz dolu a jeho rentabilitu. Proces byl nazván Rennverfahren a česky podle prof. Dr. Šárka hrudkovacím procesem, protože výsledným produktem byly železné hrudky o velikosti do 10 mm a obsahu kolem 80 % Fe. Pro důl to znamenalo provést úpravu v třídění rudy a připravit podmínky pro nakládání drobné rudy, dosud ukládané na zvláštním rudném odvalu.

V souvislosti s diverzní akcí na trati z Berouna do Rakovníka bylo zatčeno a do německých věznic předáno 14 zaměstnanců závodu, z nichž 8 se po válce nevrátilo. Na jejich počest byl na závodě 6. července 1946 odhalen pomník.

Jiří Mencl

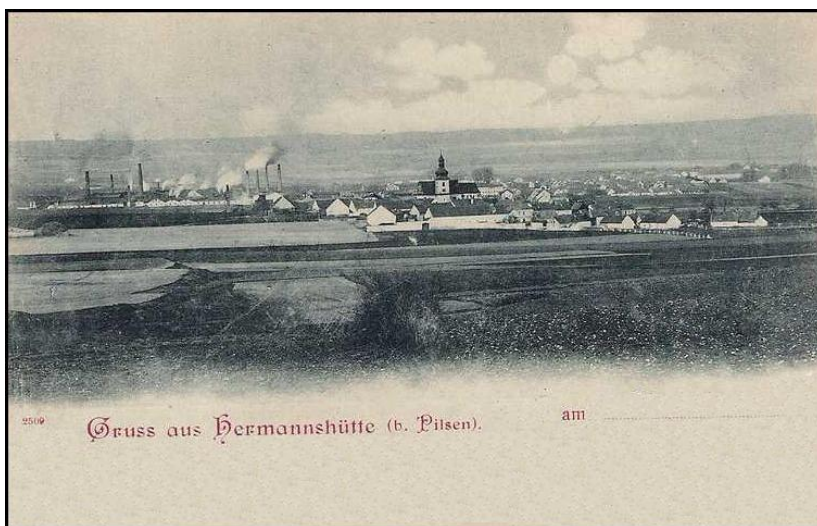
Upraveno redakcí - pokračování v HZ č. 3 - 2017

160. výročí založení Pražské železářské společnosti

Její uhelné a železorné doly.

Tato společnost byla zapsána u C. k. obchodního a směnečného soudu v Praze pod německým názvem Prager Eisenindustrie Gesellschaft, zkr. PETG. V překladu Pražská železářská průmyslová společnost. Později bylo slovo průmyslová vypuštěno.

Vznikla před 160 lety 28. července 1857 společnou smlouvou s účinností od 1. 7. 1857. Spojilo se Kladenské kamenouhelné těžařstvo (od r. 1848), Kladenské železářské těžařstvo (od r. 1851), k těmto se připojila firma Florentin Robert a synové z Vídně. Podílníkem se stal rovněž podnikatel Herman Ditrich Lindheim z Vratislavi. PŽS byla založena jako veřejná obchodní společnost, ve které všichni společníci ručili za možnou ztrátu celým svým majetkem.

Heřmanova huť, dobová pohlednice

Kladenské kamenouhelné těžařstvo vložilo do společnosti důl Václav, v Újezdu pod Kladnem, důl Layer a důl František v Kladně. Podílníky byli Václav Novotný, Adalbert Lanna, Albert Klein, František Klein ml., jeho otec František zemřel v roce 1855.

Kladenské železářské těžařstvo, jeho podílníky byli výše jmenovaní, již bez Václava Novotného, vložilo do společnosti železorudný důl č. 11 v Nučicích a č. 2 v Jinočanech a štolu Vojtěch v Karabinském vrchu u Svárova. Dále dvě vysoké pece „Adalbert Hütte“ (Vojtěžské hutě). Název vznikl asi určitým kompromisem, protože jména Adalbert i Albert se překládají jako Vojtěch.

Firma Florentina Roberta vložila důl Ludvík, na hranici Dubí a Vrapic, byl dohlouben v roce 1840 a důl Vítek - Václav ve Cvrčovicích, dohloubený v r. 1846, oba po bývalém těžaři Václavu Černém. Dále důl Gut Hoffnung (Dobrá Naděje) v Dubí, vyhloubený v letech 1846 - 1850 již Společností Florentina Roberta.

Podílník Hermann Ditrich Lindheim byl majitelem hutí a dolů v západních Čechách - např. Hermann Hütte (Heřmanova huť) ve Vlkyši u Nýřan a dolů Paul a Hermann tamtéž. Po svém založení hloubila PŽS již v r. 1857 průzkumnou jámu Zippe, v místě nynější železniční zastávky Kladno - město. Tato se ukázala jako negativní, založena mimo vývoj uhelné sloje.

V roce 1858 vznikla tzv. komoditní společnost. Dne 20. února 1858 byli do ní přijati tzv. tišší společníci, kteří ručili jen svými vloženými podíly. Veřejnými společníky ručícími i nadále celým svým majetkem zůstali Florentin Robert, Vojtěch Lanna a H. D. Lindheim.

V letech 1858 - 1863 vyhloubila společnost na jihovýchodě tehdejšího Kladna, nynější centrum Kladna, tehdy svůj největší důl, Jámu Amálii. Tato byla pojmenována podle manželky podílníka Alberta Kleina Amálie roz.

Langerové. Ředitelem společnosti byl od počátku známý těžař Jan Váňa (1811 - 1864).

Na plenárním zasedání PŽS 5. června 1862 byly schváleny nové stanovy PŽS jako akciové společnosti. Zvolený zakládající výbor tvořili Florentin Robert, Vojtěch Lanna, H. D. Lindheim, Dr. Uhrich a Dr. Neumann. Rozhodujícím akcionářem se stala vídeňská Priv. Österreichische Credit - Anhalt (Kreditka), banka, která vložila do společnosti rozhodující kapitál.

Akcie Pražské železářské společnosti

Na valném shromáždění 14. září 1863 bylo většinou hlasů rozhodnuto přeložit sídlo společnosti z Prahy do Vídně. V následujících letech zůstalo v Praze ještě centrální ředitelství, ale i to bylo v roce 1872 přeloženo do

Vídně. Po jámě Amálii v Kladně byl v letech 1871 - 1873 vyhlouben Stehelčevský důl jako větrací odvodňovací jáma pro důl Vítek - Václav ve Cvrčovicích. V následujícím období se přesunula důlní aktivita PŽS na sever a severozápad od Kladna, za dolové pole obsazené důlními mírami Společnosti státní dráhy. Tak byla v letech 1874 - 1877 vyhloubena ve Vinařicích jáma Mayrau, pojmenovaná po řediteli společnosti Kajetánu Mayerovi z Mayrau, původně se začala hloubit jako Motyčinská jáma. V letech 1878 - 1879 byla ve Východním poli ve Cvrčovicích vyhloubena průzkumná jáma Julius k ověření zásob uhlí v této oblasti. Byla to zde jejich poslední jáma, která ověřila velmi složitou geologickou stavbu slojí, které nebyly příliš kvalitní, takže pravidelná těžba nebyla zahájena. Část zásob byla v roce 1882 vyměněna se sousední, tehdy již Společností buštěhradské dráhy a těžena jejich dolem Ferdinand ve Cvrčovicích. Výměnou získala PŽS část zásob pokleslé kry dolu Ludmila na hranici Vrapic a Cvrčovic. Tyto byly těženy jámou Hoffnung (Naděje) v Dubí. Tato shozená kra byla zpřístupněna překopem, který byl v mapách označen jako „Kveršlák do Ameriky“. Na tuto dobu to bylo příznačné, protože probíhala vlna „vystěholectví“ do Ameriky s očekávanou „nadějí“.

Druhá jáma na dole Mayrau, jáma Robert, byla hloubena v letech 1880 - 1884 jako vtažná jáma pro tento důl. Poté byl na dole Mayrau prováděn rozsáhlý geologický průzkum. Západním směrem byl doveden až do 2 km vzdáleného prostoru budoucího dolu Max v Libušíně. Tento byl vyhlouben v letech 1888 - 1890. Důl Mayrau a důl Max se vyznačovaly jako produktivní doly, schopné nahradit všechny dorubávané doly PŽS. Tak nastal v 80. letech předminulého století systematický útlum těchto starých dolů.

Nejdříve byla těžba ukončena v roce 1882 na dole Ludvík, na hranici Dubí a Vrapic. Následoval důl Naděje v Dubí v roce 1886. V roce 1891 byl uzavřen důl Vítek - Václav ve Cvrčovicích i se sdruženou vodní a větrnou

jámou Stehelčevskou. Ve vlastním Kladně ukončil činnost důl Layer v roce 1889 i s tehdejší větrnou jámou Václav. Poslední důl PŽS v Kladně, důl Amálie, která byla po dvacet let nejvydatnějším dolem společnosti, skončil v roce 1896 i s větrnou jámou František. Bylo to dva roky před tím, než Kladno získalo titul „Královské horní město“.

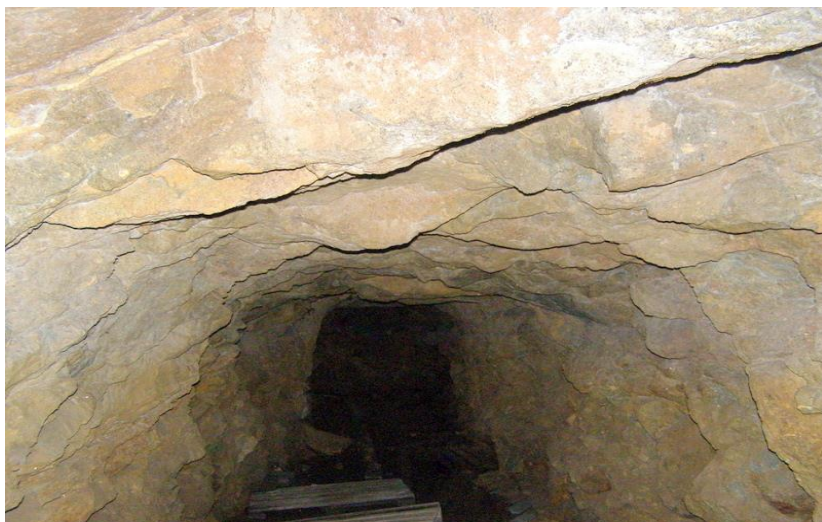
V roce 1905 koupila PŽS dolový majetek Mirošovsko-libušínsko-svatoňovického těžářstva v Libušíně a získala tak doly Schoeller a Jan v Libušíně. Stala se tak naprosto dominantní společností na Kladensku.

V letech 1913 - 1914 vyhloubila společnost jámu Wanieck v Kamenných Žehrovicích. Po prodeji paláce PŽS ve Vídni v roce 1935 koupila společnost všechny akcie Kamenouhelných dolů a.s. v Kladně (bývalá Společnost státní dráhy) a získala tak doly Engerth, Barré, Kůbeck a důl Ronna v Hnidousích. Důl Theodor ve Pcherách byl v likvidaci. Dále ještě důl Jan v Otovovicích. PŽS se tak stala majitelem všech dolů v centrální části kladenské pánve kromě dolů „Prago“ v Dubí. Takto byly přejmenovány doly Společnosti buštěhradské dráhy po roce 1918.

V období tzv. první republiky nebyl vybudován na Kladensku žádný nový důl. Prováděl se rozsáhlý geologický průzkum v oblasti Tuchlovic. Poté byla v letech 1941 - 1943 vyhloubena jáma Jaroslav v Tuchlovicích. Pojmenována byla po řediteli Živnostenské banky JUDr. Jaroslavu Preisovi, ale již za války zvaná Tuchlovický důl.

Již za Rakousko-Uherska patřila Pražská železářská společnost především svými kladenskými závody mezi nejvýznamnější podniky v našich zemích, ale i v Rakousku, čímž zůstala i v období tzv. první republiky.

Pražská železářská společnost skončila po druhé světové válce v roce 1945 znárodněním. Po řediteli uhelných a rudných dolů Ing. Augustu Brožovi

Štola Vojtěch u Svárova, foto J. Grubner

nastoupil v roce 1938 dosavadní vrchní inspektor kladenských dolů ing. Štěpán Tvardek, byl to její poslední báňský ředitel. Protože se mu přičítala jistá kolaborace, byl na dobu deseti let vypovězen z Čech. Působil na Slovensku ve Spišské Nové Vsi. V roce 1955 se vrátil do Čech a vyučoval hornictví na Průmyslové škole hornické v Příbrami. Tam si nechal říkat „Štefan“. Někteří studenti mu dělali ilustrační výkresy k jeho chystaným skriptům o hornictví podle jeho náčrtů. Při výuce povrchového dobývání, hlavně o dopravě, používal hojně termínů o činnosti „sovětských expertů“. O prázdninách v roce 1956 „zmizel“, vyšlo najevo, že se dostal před uzavřením Berlínské zdi do Západního Berlína a odtud asi do Finska, protože tam měl údajně provdanou dceru.

S výsadou chyb a opomenutí:

Karel Melichar

Uhelné doly Pražské železářské společnosti

JMÉNO DOLU	MÍSTO	HLOUBEN	V MAJETKU PŽS
Důl Václav	Újezd pod Kladnem	1847	1857 - 1889
Důl Layer	Kladno	1847 - 1852	1857 - 1889
Důl František	Kladno	1848 - 1852	1857 - 1896
Důl Zippe	Kladno	- 1857	bez těžby
Důl Amálie	Kladno	1858 - 1862	1858 - 1896
Důl Vítek	Cvrčovice	1841 - 1846	1857 - 1891
Důl Ludvík	Vrapice-Dubí	1835 - 1840	1857 - 18882
Důl Naděje	Dubí	1846 - 1886	1857 - 1886
Stehelčevský důl	Stehelčeves	1871 - 1873	1871 - 1891
Důl Mayrau	Vinařice	1874 - 1877	1874 - 1945
Důl Julius	Cvrčovice	1878 - 1879	1878 - 1882
Jáma Robert	Vinařice	1880 - 1884	1880 - 1945
Důl Jan I.	Libušín	1885 - 1888	1905 - 1945
Důl Jan II.	Libušín	1886 - 1889	1905 - 1945
Důl Schoeller	Libušín	1898 - 1907	1905 - 1945
Důl Max	Libušín	1888 - 1890	188 - 1945
Důl Engerth	Kladno	1868 - 1871	1935 - 1945
Důl Kůbeck	Kladno	1842 - 1858	1935 - 1945
Důl Barré	Vinařice-Tuháň	1872 - 1876	1935 - 1945
Důl Ronna	Hnidousy	1882 - 1886	1935 - 1945
Důl Theodor	Pchery-Humny	1898 - 1900	v likvidaci 1935
Důl Jan	Otovice		1935 - 1945
Důl Frant. de Paula	Otovice		1935 - 1945
Důl Wanieck	Kam. Žehrovice	1913 - 1914	1913 - 1945
Důl Jaroslav	Tuchlovice	1941 - 1943	1941 - 1945
Důl Lísek	Lísek u Berouna		- 1945

Uhelné doly Pražské železářské společnosti - P L Z E Ň S K O

<u>JMÉNO DOLU</u>	<u>MÍSTO</u>
Jáma Paul	Heřmanova Huť
Jáma Hermann	Heřmanova Huť
Jáma č. 8	Kamenný Újezd
Jáma č. 11	Doubrava
Jáma č. 13	Kamenný Újezd
Jáma č. 15	Kamenný Újezd
Jáma č. 17	Kamenný Újezd
Jáma č. 18	Kamenný Újezd
Jáma č. 19	Kamenný Újezd

Železorudné doly Pražské železářské společnosti

<u>JMÉNO DOLU</u>	<u>MÍSTO</u>	<u>V MAJETKU PŽS</u>
Důl č. I. Vinice	Nučice	1857 -
Důl č. II.	Jinočany	1857 -
Důl č. III.	Nučice	1909 - 1945
Důl č. IV.	Nučice-východ	1909 - 1945
Vojtěžská štola	Karabinský vrch u Svárova	1857 -
Důl č. V.	Chrusterice	1907 - 1945
Důl č. VI.	Krahušov	1909 - 1945
Důl č. VII.	Zdice „Na hroudě“	1910 - 1945
Důl č. VIII.	Krušná Hora u Nového Jáchymova	1909 - 1945
Důl č. IX.	Chvaletice (pyrit a mangan)	- 1945
Důl č. X. - původně štola Ida - Nučice (později centrální Nučický důl)		1915 - 1945
Průzkumná jáma Gabriela - Krušná Hora		1927 -
Důl č. XI. pomocný důl - Mníšek pod Brdy		1938 -
Doly XII. a XIII. (do protilehlého ložiska na Kr.Hoře)		1928 -
Důl č. XIV. „Na Skalce“ Mníšek pod Brdy		1938 - 1945
Důl č. XV. průzkumná jáma - Velíz		1937 - 1943

<u>JMÉNO DOLU</u>	<u>MÍSTO</u>	<u>V MAJETKU PŽS</u>
Důl č. XVI. (magnetitové ložisko ve skernech)	Vlastějovice v Posázaví	1939 - 1945
Dolomitový důl	Velká Chuchle	1812 - 1945

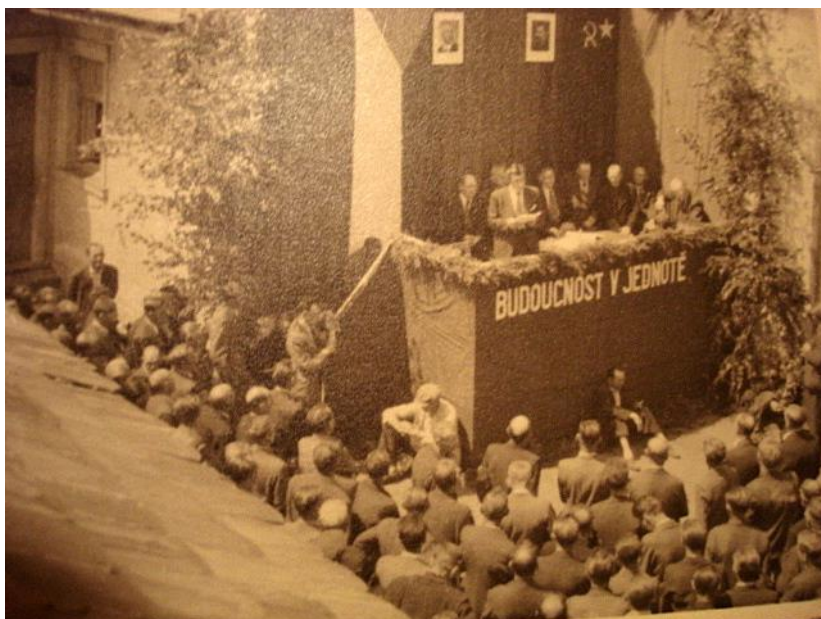
Pražská železářská společnost dále prováděla celou řadu průzkumných prací na železné rudy jak v Barrandienu tak i jinde. Společnost vlastnila celou řadu vápencových lomů v oblasti Českého krasu.

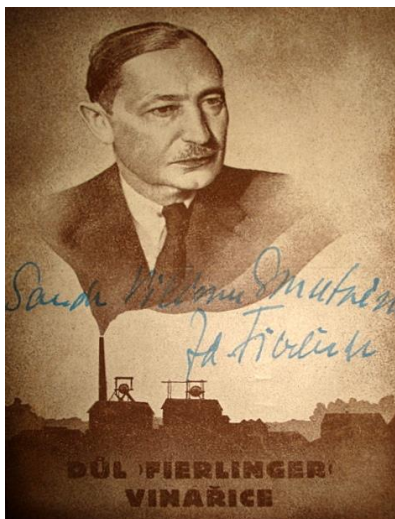
Karel Melichar

Jak přejmenovali Majrovku – fiktivní reportáž z 5. 5. 1946

To bylo slávy! Přejmenovali nám důl Mayrau! Ale měli bychom začít pěkně popořádku.

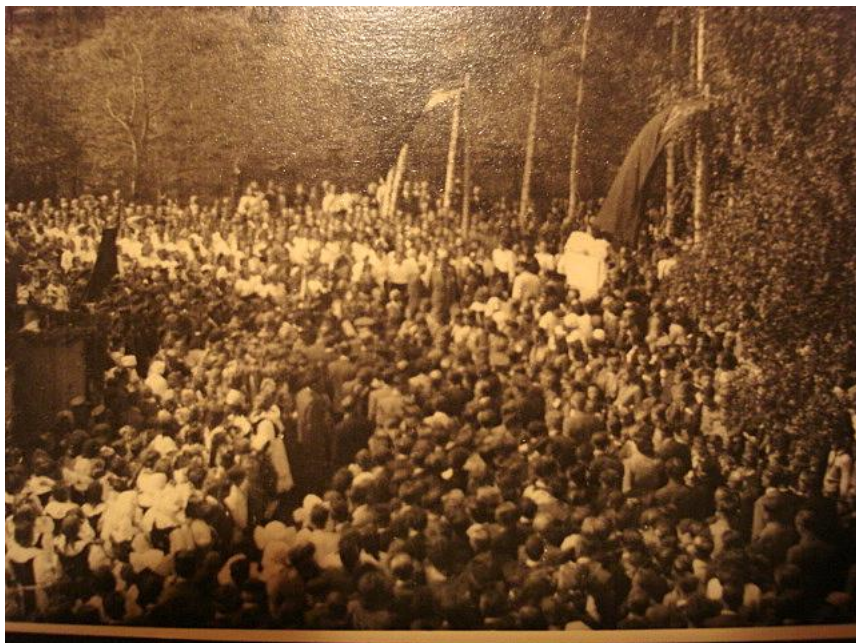
V pětáctýřicátém nebyla situace na dolech jednoduchá. Všude chyběli mladí havíři, doly byly vyrabované, přípravy žádné, mechanizace nedostatečná. Ale elán nechyběl! Od 27. října 1945 začal platit Benešův „znárodnovací“ dekret číslo 100 a pak už to šlo ráz na ráz. Začali jsme dělat na svém. No, ona dřina zůstala v podstatě stejná, ale dýchalo se jaksí volněji. Středočeským uhelným a železorným dolům začal v šestačtyřicátém ředitelovat NÁŠ ing. Jan Bouška, a ten byl na našem dole jako doma, vždyť předtím vedl Mayrovku celých deset let od třiatřicátého roku! Teď to předal řediteli s. Kielarovi.

Slávu se křtem dolu nám udělali až teď, ale myslím, že papírově už název změnili dřív, prý už 10. 2. 1946. Názvy budou nakonec měnit skoro všechny doly okolo – Šelerka na Důl Nejedlý, Maxovka na Důl Prezident Beneš, Ronnovka na Gottwald, Vaňkovka na Gen. Svoboda, Důl Jaroslav na Nosek, Anna a Laura na Bohumil Laušman I. a II. a Prago na Důl Zápotocký. Myslím, že z těch nových jmen bude trochu zmatek. Ale mezi námi havíři – my stejně budem našim dolům dál říkat postaru.

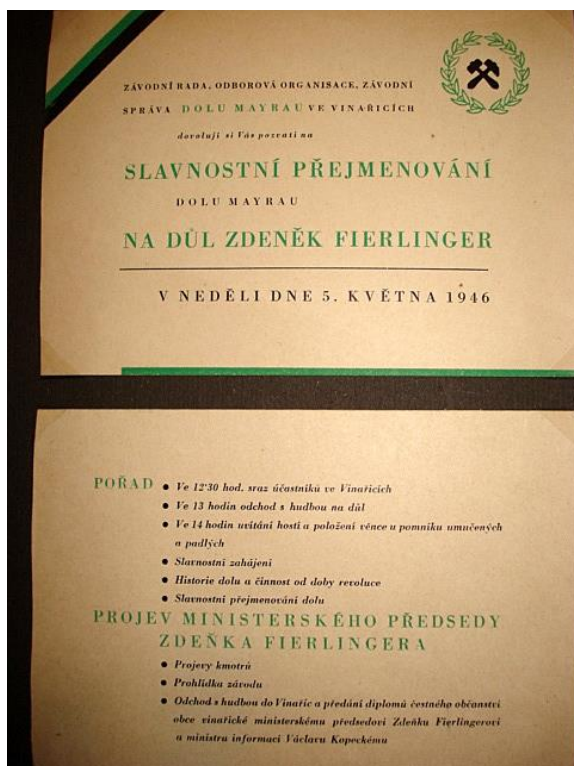
Tak jak to celé probíhalo? Slavnost křtu dolu vypukla v neděli 5. května 1946 a byla to velká sláva. Vždyť na dole pracuje kolem patnácti set lidí! Organizovat to začali naši ze závodní rady, vložila se do toho i Rada MNV Kladno, poslanec s. Procházka i vláda. Všichni horníci i Karel a Baron dostali ten den volno. Z boku těžní budovy jámy Robert postavili podium s nápisem BUDOUCNOST V JEDNOTĚ. Už mnoho dnů předem jsme dostali pozvánky, kde bylo uvedeno, že přijede ministerský předseda s. Zdeněk Fierlinger. A podle něho že bude důl přejmenován.

Sraz lidu byl v 12,30 h ve Vinařicích. Než se nadějeme, již vidíme, jak přijíždí černé tatrovky s politiky s. Fierlingerem, Kopeckým a dalšími. Přijeli i s manželkami. Zaparkovali za nákladákem od UNRRY a už přicházejí. Pozvání mezi nás přijala i naše spisovatelka, soudružka Marie Majerová. Kolik radosti nám udělala svojí Sirénou. A vzala s sebou i režiséra Steklého, který s ní pracoval na filmu! V jednu hodinu jsme šli s hudbou na důl, pak bylo položení věnců a čestná stráž u pomníku umučených ve válce, slavnostní zahájení. Vypravili zvláštní autobusy a pozvali nejstarší havíře – našeho Tonda Oplta, Tomáše Somra, Lojzu Krütznera. Povídalo se o historii dolu, pravda, o Pražské železářské, kterou všichni pamatujem, toho moc nebylo, spíš o činnosti po revoluci. Při křtu mluvil i předseda závodní rady s. Zelenka. Potom měl nejdůležitější projev s. Fierlinger, dále kmotři – to byl i ministr informací soudruh Václav Kopecký, následovala prohlídka závodu. Krátkou vlastní oslavou báseň si připravil a přednesl horník

J. Herink. Někteří už byli samozřejmě unavení, a proto odpočívali a svačili na louce. Po projevech a potlescích s. Fierlingera převlíkli do čistých fáraček, prošel závod se soudruhy Konopou a Bouškem a za chvíli už sfáral do důlu, na hlavě naši slušivou koženou přílbu. Fotil jsem ho u těžní klece jámy Robert. Když bylo po slávě, odešli někteří do Vinařic, kde soudruhům Fierlingerovi a Kopeckému předali diplomy a čestné občanství obce vinařické a slavnost skončila v hospodě.

Byl to pěkný den. Kdo by tehdy tušil, že těch ředitelů bude ještě sedmnáct, že v březnu 1994 skončí podávání bezplatných svačin a za tři roky a tři měsíce, 30.6.1997 skončí dobývání na dole Mayrau/Fierlinger/Gottwald II./Mayrau úplně a navždy...

Podle dobových fotografií, jejichž autorem je pan Vilém Smutný, správce skladu dřeva a pily na Dole Mayrau v období 31. 5. 1933 až 30. 11. 1950 volně sepsal v roce 2017

MUDr. David Šudřich

Líčení událostí je pouhým autorským převyprávěním bez nároku na historickou přesnost

Zdroje:

. www.vets.estranky.cz/clanky/vpm-okres-kladno/vinarice-kl.html

- UVÁČEK, J. *120 let dolu Mayrau*. 1. vyd., Kladno: Skanzen dolu Mayrau, 1995. 200 s. Kapitola *Vedoucí dolu Mayrau od roku 1874*, s. 61.

Konečně - snad - pořešená rakovnická "Spravedlnost"

(V lokalizaci i pojmenování tamějších jam totiž panoval mírný zmatek)

Dovolím si začít citátem z letošního regionálního týdeníku "Raport":

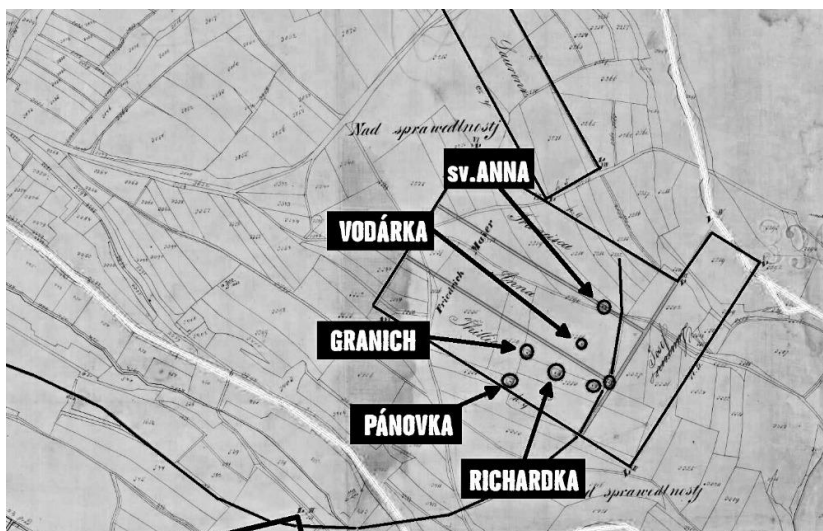
„Ještě jsem nespala, když jsem hodinu a půl před půlnocí zaslechla praskání. Vypadalo to, že v domě straší. Pak se ozvaly strašné rány a kousek od mojí postele se zřítil nábytek. To už jsem věděla, že je zle.“ Obraz jak z hororového snímku se před očima Jarmily Peškové odehrál v pátek 27. ledna. V domku Na Spravedlnosti se o šedesát centimetrů propadla podlaha ložnice a sedmaosmdesátiletá paní jen zázrakem vyvázla se zdravou kůží. „Maminka se za mnou o francouzských holích dobelhala do vedlejší místnosti, kde jsem spala já. Probudila mne, a když jsem viděla tu spoušť, přestěhovala jsem maminku do kuchyně, kde spala do rána,“ popisuje dcera paní Peškové Jitka Čihařová. V sobotu ráno vytočila linku 112. Na místo dorazili policisté a hasiči a následně i vedoucí stavebního odboru v Rakovníku. Po dodatečném ohledání situace statikem vydal v pondělí stavební úřad rozhodnutí dům vyklidit, neboť následkem havárie může dojít k ohrožení života jeho obyvatelk.

Obr. 1: Propadlá podlaha ložnice na pokleslý zásyp jámy Sklenářka v interiéru budovy

No a teď už k historickým datům, které se ke konci článku protnou s výše uvedenou dramaticky vylíčenou historkou:

Dolové míry **Anna, Filipp, Josef, Lorenz** a **Franz(isci)** přináležely fürstenberskému bergmajstrovi **Benediktu Josefu Mayerovi** z Krušovic (na mapě je ale také jednou uvedeno jméno **Friedrich Maier** - že by syn?) a berounskému **Fillippu Kunigerovi** od roku **1847** až k datu **1861**. Ještě o něco později -1864 až 1867 - je vlastnil již zmiňovaný, ale mně blíže neznámý, berounský radní Kuniger a nově také rakovnický podnikatel **Josef Juna** (nepotvrzeno - čp.53 Rakovník). Toto vše je vyčteno ze statistických ročenek. V té době zde bylo zaměstnáno celých 35 pracovníků. Tedy žádná velká rána. Šichtmistra jim zde dělal **Josef Nejedlý** a role plnomocníka se zhostil **Karl Hackenberger**.

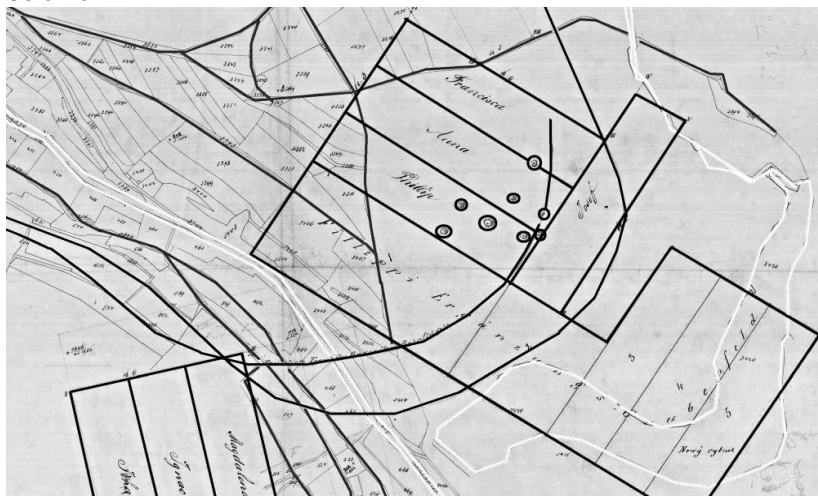

Obr. 2: Původní GM Anna, Franz a Filip vedle sebe, pod nimi Josef, šikmo nahoře Lorenz

Jiné prameny ale zmiňují, že vlastnictví dolů přešlo roku **1863** na těžaře **Ludvíka Toužimského**, jehož domácí hřiště leželo na zdejším uhelném

Klondiku v Brantě u Hostokrej. Teda, než jej přepustil někdy v období 1864 až 67 Anglo-české společnosti. Je ale možné, že doly **František Josef** (pozdější Franzschacht?), **sv. Anna, Filip** a **Vavřinec** měl jen v pronájmu. Co se intenzity dolování týče, tak se zde za Toužimského těžilo také málo - přes léto jen s osmi a přes zimu až s 24 havíři. Už delší dobu hledám fotokopii dokumentu, kde je proveden inventurní soupis těchto malodolů (konopný provaz, fárt, dřevěná lutna atd.). Snad budu mít štěstí a rozvzpomenu se, kam jsem ji založil...

Na předešlém obrázku tedy jde ještě o tu nejpůvodnější situaci, tedy před **Moravií**, která doly přikoupila roku **1871** a pak tam o něco později provozovala šachtiček opravdu pozhnaně. To je vidět na následujícím obrázku.

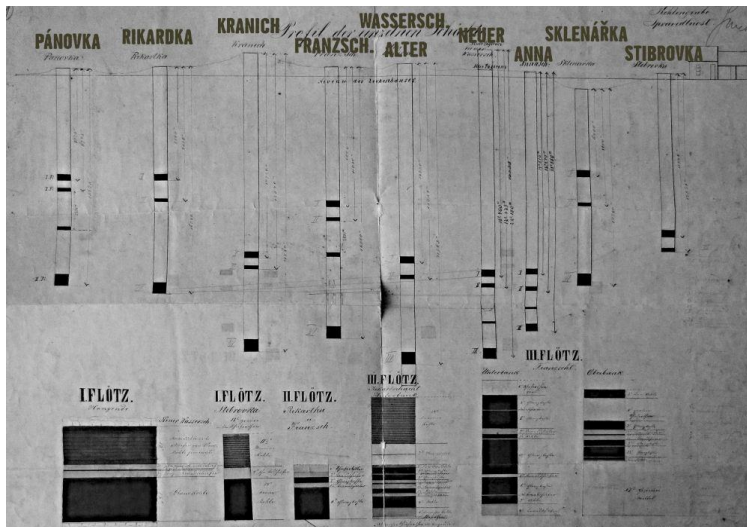

Obr. 3: O něco mladší situace dolových měř a šachtic z dob provozování firmou Moravia

K **staré Vodárce** totiž vyrazila - nikoli těsně vedle - 22 sáhů (40m) hlubokou **Vodárku novou**, a tak tam dohromady provozovali: 16 sáhů (28m) hlubokou **Pánovku**, 17 sáhů (31m) hlubokou **Rikartku**, 22 sáhů (40m) hlubokého **Kranicha**, 17 sáhů (31m) hlubokou **Franzschachtu**, 19 sáhů (34m) hlubokou

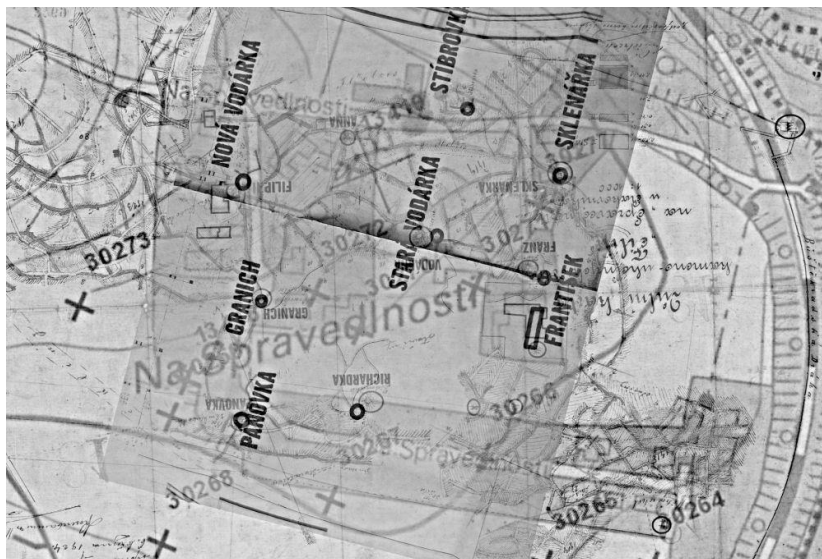
Annu, 15 sáhů (28m) hlubokou **Sklenářku** a 13 sáhů (23 m) hlubokou **Stibrovku**. Nová Vodárka se v budoucnosti stane Rosenbaumovou jamou **Filip II** a na Stibrovku se dokonce zapomene (ležela východně od haly ERIMPu). A pozor, ta linie na první mapě **NENÍ** železniční trať(!), ta vedla jinudy a hlavně byla postavena později, ale jde tedy zřejmě o další rakovnickou koněspřežku! O něco později jsou dolové míry rozšířeny o další plochy - viz obrázek na předešlé straně – a tam už jsou vlečka i trať zakresleny společně.

Teď jenom domněnky: přízvisko Pánovka se v našem kraji váže na fürstenberské vlastnictví, Rickard a Stieber byli měštitští radní a Skenářka možná patřila majiteli blízké skelné huti. Franz (Josef) Schacht a (sv.) Anna jsou snad jasné, ale na Vavřivce se teda nechytám. Nižle vidíte všechny činné šachtice té doby pěkně pohromadě a hlavně včetně výškového situování ohlubní, pozice uhelné slojky a příslušného kótování.

Obr. 4: Přehledná mapa jednotlivých šachtic na Spravedlnosti vč. hloubkových kót

Převedeno do mapy to potom vypadá takhle:

Obr. 5: Dvojprůmět pozic jednotlivých šachtic do současné mapy

Existence zatím utajené vlečky bude asi důvod k mylné interpretaci lokalizace jam u ČGS, ono to totiž chybně svádí napasovat se na průběh řádné trati. Naštěstí ale zdejší polňačky si uchovaly původní průběh terénem, takže se lze s jistotou opřít o jejich křižovatky i linie, což nám pomůže jámy lokalizovat celkem přesně. Samostatnou vlečku na rakovnické nádraží zmiňuje mj dopisní papír firmy těžaře ještě k roku 1921.

A vypadá to, že s rozchodem Moravie na začátku 80. let 19. století zde hornický život na čas utichl. O dolování za uhelného magnáta Vondráčka, ani za jeho dědiců, totiž není žádných zpráv.

Ale to stejně netrvalo dlouho, s konečnou platností to zde totiž ještě před první světovou a i těsně po ní řádně zahustil místní těžař **František**

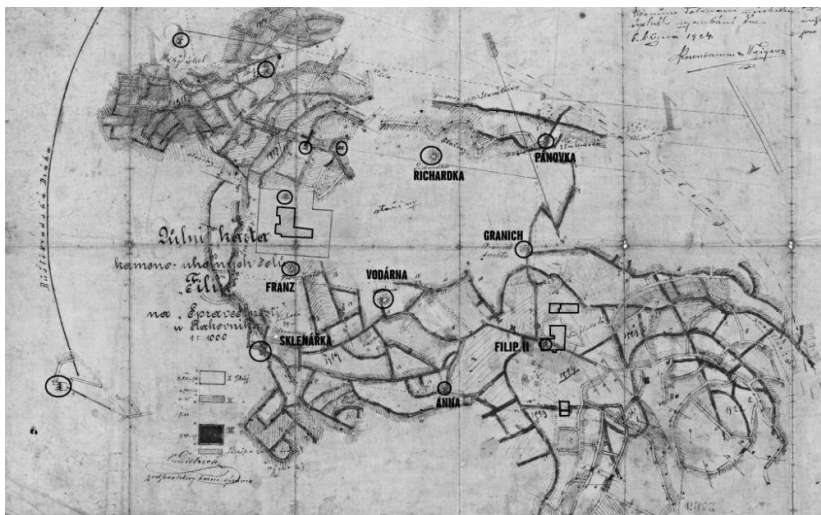
Rosenbaum (má medailonek na mém webu v osobnostech revíru). Údajně již v roce 1911 zde otevřel pro blíže neuvedené pražské majitele mělkou 13 m šachtičku **Filip**. Nejstarší stařiny z té doby ukazují na nepojmenovanou šachtici v JV cípu pánvičky. Na začátku války se, zdá se, osamostatňuje a pokouší se otevřít v místě **Nové Vodárky** další výrazně hlubší a do budoucna i vydatnější jámu **Filip II**, mezi lidem později zvanou „**Válečná**“. Z finančních důvodů se proto roku 1916 spolčuje s místním židovským obchodníkem **Oldřichem Weignerem**.

Obr.6: Reklama z tehdejšího Rakovnického obzoru

Činorodí pánové těžaři pak zde společně provozují firmu "**Šachty Filipské na Spravedlnosti**", tedy z Nové Vodárky zřízenou jámu **Filip II**, původní **Sklenářku** a zatím neurčeného **Josefa**. Plus nějaké ty větráčky. Firma zaměstnává kolem 150 pracovníků, není však jasné, zda nejsou započítáni i ti z dolů na Lísku u Berouna a blízké briketárny z Berouna Závodí, dolu Barbora v Přílepečích a Johany v Železné. Zde na Spravedlnosti končili s těžbou někdy kolem roku **1924**, tedy nikoli jak uvádí DUnK v roce 1957, to totiž byla jiná Filipka na druhém konci Rakovníka svázaná s dolem 1.máj, kterou mimochodem Rosenbaum rozjžděl taktéž.

Ještě k ČGS a DUnK používanému názvu jedné z jam, a to "**GRANIDI**". No, občas se někdo překoukne, to se někdy prostě stává. Na starých mapách je totiž jednoznačně použito názvu "GRANICH" a "KRANICH". A překladač z němčiny je také sám o sobě výmluvný: KRAN, KRANICH je totiž JEŘÁB. No a abych nezapomněl - zřejmě tedy těžní - jáma ležela jinde než ČGS a DUnK vedou. A to poněkud výše na sever do svahu nad podnes patrným odvalem, který ovšem patří k jiné jámě a to "**PÁNOVCE**". Opravte si.

Obr. 7: Další dvojprůmět pozic šachtic do současné mapy

V současné době probíhá zástavba dosud holého plochého návrší řadou rodinných domků, takže mnohé pozůstatky důlních děl budou brzy navždy smazány z povrchu zemského. Tomuto procesu zatím hrdě vzdorují dva odvaly - **Pánovka** a **sv. Anna** - přičemž druhý zmíněný je začleněn do zahrady výstavní rezidence a na jehož vrcholku skví se dřevěná replika těžní věže. Ta však - pokud byla příhradová (asi nebyla), nacházela se nikoli na vrcholu, ale u paty odvalu směrem k silnici. Ale i tak je to hezká reminiscence ;o).

Ty starší domky pak odpovídají zástavbě uvedené na důlních mapách firmy Rosenbaum & Weigner (dílny, strojovna a kotelna, váha), u některých jam se zas dají tušit nezakreslené provozní přístřešky, které později snad přešly přerodem z užitkových do rekreačních a obytných staveb. A když byly jámy nepochybně likvidovány zásypem, na původní účel postupně se přetvářejících přístřešků, kterým se mj měnili majitelé, se zapomnělo. A to je i vysvětlení původu příběhu ze začátku tohoto článku. Tak se stalo, že noví majitelé ani netušili, že si s nemovitostí "přiřvali" i původní jámu. Při výkopech sice na pozemku neustále naráželi na uhelný mour, stavba si také

různě sedala, ale to dávali do souvislosti se stářím objektu. Až do onoho památného dne, kdy si opravený betonový monolit podlahy sedl na povrch pokleslého zásypu jámy Sklenářka. Jáma však byla jen malého průřezu, zásyp byl kvalitní, takže se naštěstí nic vážného nestalo a celý příběh zpopularizovaný rakovnickým Raportem je tak se šťastným koncem.

Geologická zajímavost na závěr: lokalita je geologicky proslavená existencí roztržštěných odžilků efusiva granofýru procházející částí uhelé slaje, což potvrzuje činný vulkanismus v době karbonské sedimentace.

Na jakékoli reakce se těší

Ing. Karel Kestner
malodoly@seznam.cz
<http://malodoly.netstranky.cz>

redakční pozn.: graficky upraveno na žádost autora

Těžba uhlí na Berounsku a Hořovicku – díl II.

Lísek

Hájovna na Lísku, která stála u objevu líseckého uhlí.

V prvním díle článku o těžbě uhlí na Berounsku a Hořovicku jsme se věnovali těžbě uhlí v okolí Malých Přílep. V druhém díle se přesuneme o devět kilometrů na jihozápad na vrch Lísek, ležící mezi Berounem, Zdejcínou a Stradonicemi. Lipold (1863) uvádí ve svém díle *Železnorudná ložiska silurské drobové formace v Čechách*: „Útvary kamenouhelné formace se táhnou v úzkém pruhu od Přílep přes Železnou a hýskovskou strž do údolí Berounky, procházejí jimi východně od Stradonic a pokrývají plató na Lísku, jižně od Stradonic.“

Sloj uhlí v okolí Lísku má mocnost kolísající mezi 1,8 a 2,7 metry a uhlí bylo těženo z hloubek od 19 do 36 metrů. Uhlí zde údajně objevil v roce 1810 hajný Kulhánek, ale o soustavnější těžbě můžeme mluvit až od roku 1840, kdy zde těží J. Išngr. Denní produkce činí 30-40 vozů. K tehdejšímu využití líseckého uhlí píše v roce 1871 Feistmantl: „Uhlí, jež se výhradně poblíž

Zbytky odbagrované haldy s četnými pozůstatky karbonské flóry

hřebene Líseckého dobývá, upotřebuje se, pro nepatrnou jen výhřevnost, jen při pálení vápna a rozváží se k tomu účelu k vápenkám u Berouna a Zdic. Brzy po objevení sloje uhelné upotřebeno uhlí též při vitriolové huti, k níž potřebný kámen vitriolový z břidle kamencové u Hracholusek vyráběn byl, jež ale brzo po klesnutí dřívějších příznivých cen vitriolu opuštěna byla.“

Rozmach těžby je ukončen rozvojem železnice. Tím je výrazně zjednodušen dovoz kvalitnějšího kladenského uhlí a na Lísku dochází k pozvolnému úpadku. Přesto se zde těží až do roku 1922, kdy firma Rosenbaum-Weigner doly zavírá.

V roce 1939 definitivně končí hospodářská krize a průmysl se rozbíhá na plně obrátky. S tím souvisí i požadavky na vyšší přísun uhlí a stát, resp. Správa dolů v Berouně II, obnovuje i těžbu na Lísku. Pod vedením p. rady Ing. Procházky je v provozu 16 m hluboká těžní jáma. Důl je dále otevřen ještě 20 metrů hlubokou větrací šachtou. Těžba se ovšem historickým maximům ani nepřiblížila. Z roku 1944 pochází údaj o denní těžbě pěti vagonů uhlí, které je odváženo na nádraží do Berouna. Po konci druhé světové války končí i toto další období těžby.

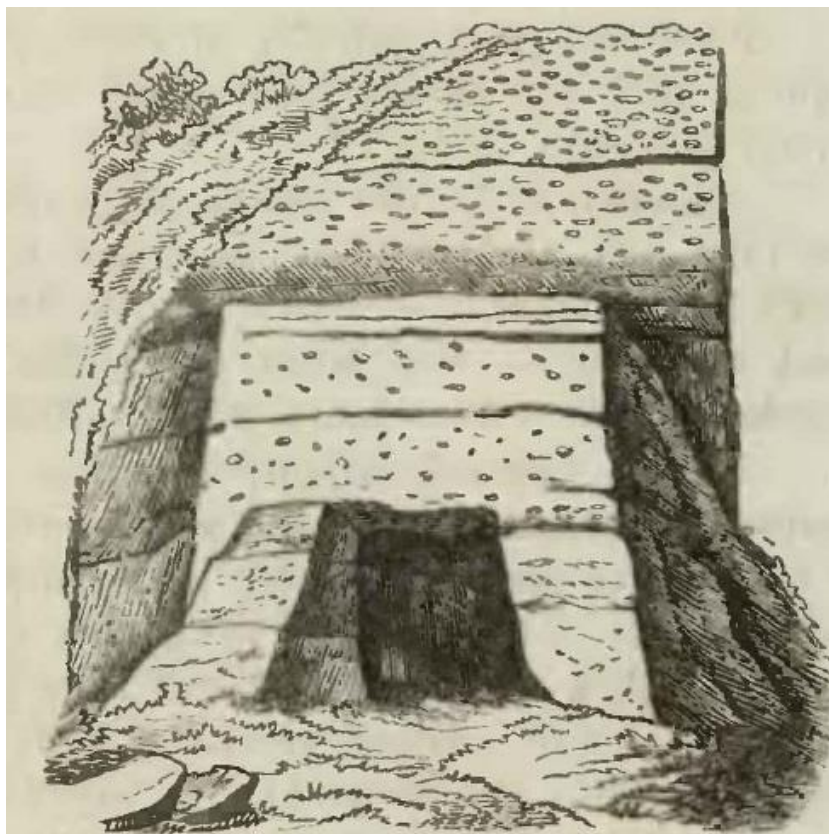

Část rozsáhlého pinkového pole na Lísku. Pomocí šachtic zde bylo těženo uhlí i železná ruda.

Naposledy se těžaři objevili na Lísku v letech 1968 - 69. Blíže ke Zdejcíně bylo vytipováno potencionální těžební pole nazvané Lísek II. Byl proveden geologický průzkum a pokusná těžba z hloubky 16 m, ale nakonec byla ukončena jako neperspektivní a tím končí definitivně i všechny těžařské aktivity na Lísku.

Dodnes se zde nalézají pozůstatky rozvalu, ve kterém můžeme najít jak kousky líseckého uhlí, tak četné pozůstatky karbonské flóry.

Uhlí ovšem není jediná nerostná surovina, která se v okolí Lísku těžila. Ostatně sám Lipold se věnuje hlavně těžbě železa a o Lísku dále píše: „V okolí Staré Huti se vyskytuje jediný knížecí Fúrstenbergský železorudný

Arkózová komora nad Stradonicemi na obrázku z roku 1871. V průběhu času se vchod do komory zřítil.

důl u Zdejciny, asi 300 sáhů jižně od jmenované obce, který se nachází na hřebenu, který na jihu ohraničuje údolí Berounky (jedná se o Lísek – pozn. autora). Důl byl otevřen 63 sáhů dlouhou štolou, hnanou od jihu k severu nadložními horninami. Rudné ložisko sestává z rudného lože až 1 sáh mocného ze šedého, z části čockovitého sférosideritu, který přechází na výchozu ložiska do čockovitého hnědele. Bezprostředně proražené nadloží štolou tohoto rudného ložiska tvoří černošedé jílovité břidlice s bílými

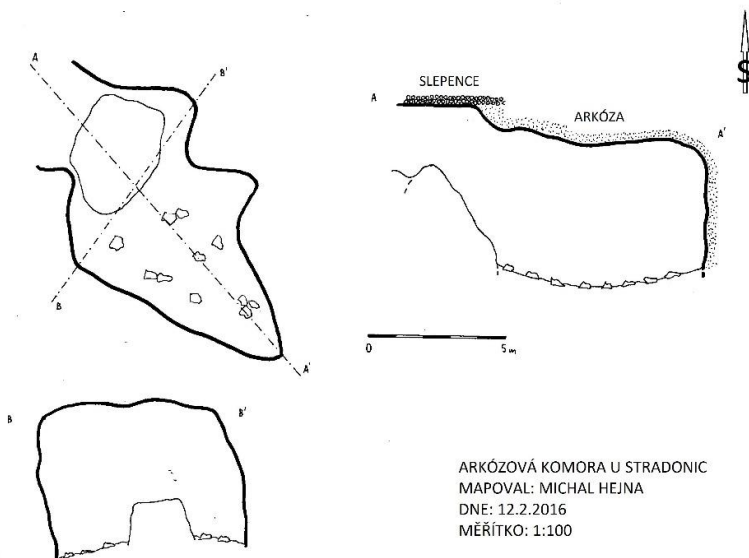
šupinkami slídy v malém množství, které jsou pak překryty šedými slídnatými křemitými pískovci. Podloží nebylo v dole překříženo; na dni se vyskytují severně od dolu, tedy jakoby tvořily horniny podložní ve zdejcinských křemencích "vrstev brdských", které "komárovské vrstvy" vystupující v údolí Berounky, překrývají." Kromě výše zmíněné štoly najdeme na Lísku poměrně rozsáhlé pinkové pole.

Dalším v minulosti významným materiálem těženým u Lísku byla arkóza. Pokud bychom si měli arkózu nějak připodobnit, pak bychom ji nejspíše přirovnali k pískovci, pouze s tím rozdílem, že o pískovci hovoříme, pokud hornina obsahuje více než 50% zrn křemene. U arkózy mají převahu zrna živce.

Arkóza měla rozmanité využití. Již staří Keltové ji těžili na výrobu mlecích kamenů. Arkóza je také dobrý stavební materiál, dá se využít pro kamenické práce a díky svým vlastnostem i v železářském průmyslu. Arkóza byla totiž vhodná jako tzv. kštelový kámen pro vyzdívký vysokých pecí. Za největšími arkózovými lomy a podzemními komorami bychom museli vyrazit do Mirošova u Rokycan, ovšem několik menších najdeme i v okolí Berouna.

Několik menších lomů bylo zhruba do poloviny 19. století v provozu v oblasti mezi Zdejcinou a Stradonicemi. Bloky z tohoto lomu byly využity například na stavbu mostu přes Berounku v Nižboru.

My svoji pozornost přeneseme do jednoho z lomů nad Stradonicemi. V nadloží arkózy se zde nachází pevný slepenec a jak postupovala těžba směrem do vrchu, rostla i mocnost slepenců. Proto se tehdejší těžaři rozhodli přejít na podzemní těžbu a začali v lomové stěně hloubit podzemní komoru. Ta nakonec dosáhla délky 12 m, šířky až 7 m a výšky 5 m. Ve stavu, v jakém ji těžaři opustili, ji dnes ovšem nenajdeme. Strop

Současná mapa komory. V řezu je názorně vidět, jak je původní vodorovný vchod zavalen opady ze stropu.

komory totiž ležel asi jeden metr pod stykem arkóžy a slepence a postupem času se ve vchodové partii odlomil blok arkóžy o ploše asi 20 m². A vzhledem k tomu, že hrozí zřícením i další části stropu, byl vchod do komory osazen mřížemi.

Michal Hejna

Použitá literatura:

- Feistmantel K. (1871): *Uhelná ložiska u Přílepu, Lísku, Štílce, Holoubkova, Mirešova a Letkova - Archiv pro přírodovědecké prozkoumání Čech, Tiskem dra. Edv. Grégra v Praze*
- Frič A. (1871) *Fauna kamenouhelného útvaru v Čechách - Archiv pro přírodovědecké prozkoumání Čech, Tiskem dra. Edv. Grégra v Praze*
- Lipold M. V. (1863): *Die eisensteinlager der silurischen grauwackenformation in Böhmen (Železnorudná ložiska silurské drobové formace v Čechách) - Wien, Hof- und staatsdruckerei*
- Pešek J. (2003): *Po stopách těžby uhlí v reliktech karbonu v okolí Plzeňské a kladensko-rakovnické pánve (geologicko-paleontologická exkurze) - sborn. Západačes. Muz. Plzeň, Přír., 103: 1-46.*
- Suldovský J. (2007): *Kronika hornictví zemí koruny české – CDL Design s.r.o.*

Čtení v podzemí ?

Mnozí si asi při přečtení nadpisu začnou klepat na čelo. Co má čtení co dělat v podzemí. Je tam tma, zima, vlhko... a přece se v podzemí četlo. Dne 10. 5. 2017 se v prostorách Nové strojovny Chrusterické šachty odehrála do té doby nevídaná věc. Akce s názvem „NOC LITERATURY“. Od 10. do 14. 5. probíhal v Praze Knižní veletrh. Jeho součástí bylo čtení z knih současných evropských autorů na netradičních místech, v tramvaji, na zámku, na hradě, v hladomorně a jinde. Šachta se do této akce zapojila čtením v Nové strojovně. Součástí čtení byla i výstava netradičních fotografií z podzemí a knihoven. Fota zachycovala krásu žen a mužů v kontrastu s daným prostředím. Jako spoluorganizátoři jsme si mohli vybrat nejen knihu, z které se bude číst, ale i herce nebo herečku, či jinou známou osobu, která bude vybraný úryvek z knihy číst. Padla volba na známou herečku Zuzanu Vejvodovou, vnučku skladatele dechové hudby, pana Vejvody, jehož skladba Škoda lásky je světovým hitem. Paní Zuzana, která je známa ze seriálu Ulice, Temný kraj, Četnické humoresky nebo filmu Fotograf, pohádek Sofie a ukradený poklad, Tajemství lesní země, nyní vystupuje v Divadle Na Fidlovačce.

Svého úkolu se zhostila na vysoké úrovni, přestože v podzemí dosud neúčinkovala. Četla ukázkou z knihy začínající belgické spisovatelky Griet Op De Beeckové s názvem „ Pojď sem, ať ti můžu dát pusu“. Kniha je upřímný příběh o tom, proč se stáváme tím, kým jsme. O tajemstvích a samotě. O nemoci a mlčení. O odvaze zachránit sebe sama. A samozřejmě také o lásce. Protože ta je vše, co máme, nebo alespoň téměř vše.

P. Postelová, vlámská herečka, po přečtení knihy napsala: „Zlověstný, srdcervoucí příběh o nás lidech a o tom, jak velcí jsme packalové. Je to ta nejkrásnější kniha o packalech, jakou jsem kdy četla“. (*Konec citátu.*)

Během čtení probíhaly pro zájemce prohlídky šachty a po skončení oficiální části akce jsme si se zbytkem návštěvníků povídali ve strojně se Zuzkou Vejvodovou nejen o jejích rolích, ale i o atmosféře při čtení ukázek.

Moc se jí od nás nechtělo, což nakonec i vyjádřila při odchodu slovy: „Tady je tak hezky, nádherná akustika, nádherné prostředí, moc hezké přijetí.“

Děkujeme za ta krásná slova uznání a snad příště na shledanou při obdobné akci.

Zdař Bůh! Miki Dobrý

Hornický skanzen Mayrau ve Vinařicích

18. 6. v 16:00 vernisáž výstavy fotografií Jiřího Bartoše

19. 6. – 3. 9. výstava fotografií Jiřího Bartoše

výstava fotografií kladenského rodáka, žijícího v Hejnicích v Jizerských horách

10. 9. v 16:00 vernisáž výstavy

11. 9. – únor 2018 výstava Milici Gedeonové

výstava bude představovat volnou tvorbu kladenské scénografky a kostýmní výtvarnice

část výstavy bude k vidění do 26. 11. ve Sládečkově vlastivědném muzeu v Kladně

9. 9. od 14: 00

Den Horníků

tradiční oslava hornického dne, zahraje Žehrovanka, Fechtýři – bluegrass a Orchestar je swing

v tento den se k nám můžete dostat speciálně vypraveným vlakem společnosti KDS

16. 9.

Taška fest

festival netradičního umění, různorodé činnosti lidí převážně s **mentálním a kombinovaným postižením**

Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, p. o.

(červenec, srpen zavřeno)

Kouzelník Vojtěch Kubašta

8. 9. – 19. 11. / Výstava z tvorby fenomenálního autora rozkládacích knih a betlémů.

Kladenský industriál

14. 9. od 18:00 / Přednáška MgA. Tomáše Voldrába o tom, co zbylo z průmyslového dědictví Kladenska.

Kladno heraldické

19. 10. od 18:00 / Přednáška Jaroslava Vykouka. Třetí díl vyprávění na téma heraldiky představí erby státní a cechovní.

Adresa: Huťská 1375, Kladno (500 m od autobus. nádraží směrem k Poldi)

Otevírací doba: celoročně mimo červenec a srpen, úterý až neděle 9:00 - 12:00 a 13:00 - 17:00, v pondělí zavřeno, **Vstupné:** 30/15 Kč, přednášky 15 Kč.

Kontakt: tel: 312 248 045, muzeum@omk.cz , www.omk.cz

Budeč u Zákolan

Komentované prohlídky hradiště s rotundou sv. Petra a Pavla probíhají každý letní víkend a o svátcích vždy od 9:30 do 17:00 hod.

Svatováclavské slavnosti na Budči

28. 9. od 10 hod. / Celodenní program především pro rodiny s dětmi: historický šerm, divadlo, příjezd sv. Václava, výtvarné a řemeslné dílny a komentované prohlídky rotundy.

JOSEF LUKÁŠEK

21. 2. 1927 – 10. 5. 2017

BÁŇSKÝ ZÁCHRANÁŘ Z DOLU RONNA

Za 31 let jsem se jako báňský záchranář zúčastnil stovky různých zásahů. Některé trvaly jeden den, jiné týden, některé i déle, to podle obtížnosti zásahu. Byla to náročná práce, která mě přitahovala. Všechnu tuto práci jsem dělal rád a rád na ni vzpomínám. Vzdávám hold všem těm tisícům obětavých záchranářů, kteří za ta léta trvání záchranné služby na Kladensku v báňských záchranných sborech pracovali. To, že jsem mohl práci záchranáře aktivně a úspěšně vykonávat šlo velmi často na úkor času stráveného s vlastní rodinou. Ta měla pro moje zaměstnání veliké pochopení a vytvářela mi patřičné zázemí. Věděli, že je to třeba a svou práci mám rád. (Josef Lukášek)

S panem Josefem Lukáškem jsme se naposledy rozloučili v pátek 19. května v obřadní síni kladenských hřbitovů.

Čest jeho památce.

Smuteční oznámení

Ve věku 74 let zemřel
dne 25. května 2017
dlouholetý člen KPHT Kladno,
bývalý pracovník Dolu Mayrau
ve Vinařicích

pan Jaroslav Unger
z Kladna

Všem pozůstalým vyslovujeme hlubokou soustrast.
Výbor KPHT Kladno z.s.

19. března tomu bylo již pět let, co náhle odešel kamarád a báňský záchranář Pepík Suldo. Kdo jste ho znali a vážili si jeho práce a znalostí, vzpomeňte spolu s rodinou. Zdař Bůh!

Usnesení z hodnotící členské schůze KPHT Kladno z.s. 20. 4. 2017

1. Členská schůze bere na vědomí:

- zprávu o činnost Klubu přátel hornických tradic – Kladno z. s. za rok 2016
- plán činnosti Klubu na rok 2017

2. Členská schůze schvaluje:

- zprávu o hospodaření Klubu za rok 2016
- zprávu revizní komise za rok 2016
- účetní uzávěrku a hospodářský výsledek za rok 2016 vy výši 49 569 Kč
- rozpočet Klubu na rok 2017

3. Členská schůze ukládá:

- členům výboru a revizní komise, aby důsledně zajišťovali veškeré úkoly spojené s činností KPHT Kladno v roce 2017
- členům výboru seznámit členy KPHT Kladno se zápisem z hodnotící členské schůze Klubu prostřednictvím Hornického zpravodaje

Ing. Josef Varhulík
předseda návrhové komise

Vinařice 20. 4. 2017

Obsah

- 1 Bachrovna, J. Vykouk
- 7 Železorzudný důl na Krušné hoře ve 20. století, část 1. období let 1900 – 1945, J. Mencl
- 20 160. výročí založení Pražské železářské společnosti, K. Melichar
- 26 Uhelné doly Pražské železářské společnosti, K. Melichar
- 29 Jak přejmenovali Majrovku – fiktivní reportáž z 5. 5. 1946, D. Šudřich
- 34 Konečně - snad - pořešená rakovnická "Spravedlnost", K. Kestner
- 42 Těžba uhlí na Berounsku a Hořovicku – díl II., M. Hejna
- 48 Čtení v podzemí ?, M. Dobrý
- 50 Hornický skanzen Mayrau ve Vinařicích
- 51 Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, p. o.
- 52 Smuteční oznámení
- 54 Usnesení z hodnotící členské schůze KPHT Kladno z.s.

za obsah článků odpovídají autoři

vydává: Klub přátel hornických tradic (KPHT) - Kladno o.s.

redakční rada: J. Grubner, K. Melichar, D. Šubrtová, T. Voldráb

redakce: Hornický skanzen Mayrau, č.p. 56, Vinařice 273 07,

tel: 312 273 067, email: kpht-kladno@centrum.cz

tisk: A centrum Kladno s.r.o,

za finanční podpory kolektivních členů KPHT - Kladno o.s.

grafická úprava obálky: Tomáš Voldráb